

tiva, phantasia, affirmativa, & memoria sensitiva, 1. q. 78. 4. o.
9. Sensus non appreheat rationem essendi, nec intentionem entis, nec formam substantiam, nisi per accidens, sed tantum accidentia sensibilia, 1. q. 57. 1. ad 2. & q. 67. 3. c. & q. 75. 6. c. fin.

10. Non potest cognoscere substantiam, 1. q. 31. 5. c.

11. Non potest cognoscere universalia, quia non potest recipere formam immaterialis, quia semper recipit in organo corporali, 1. q. 12. 4. c. & q. 85. 1. c. & 12. q. 5. 1. ad 1. & q. 19. 3. c. & q. 29. 6. o.

12. Nullus sensus discurrevit a causis ad effectus, nec e converso, sed tantum intellectus, 1. q. 58. 4. 5. o. & q. 85. 5. o.

13. Sensus dupliciter immatur, sc. interius, & exterior us ad obiectum, 1. q. 11. 4. c.

14. Sensus exterior apprehendit tantum rem praesentem; interior autem etiam absensem, 1. q. 78. 4. c. ad 6. & q. 81. 3. ad 3. & 12. quæst. 1. c. & q. 21. 7. ad 3. & q. 35. 2. ad 2

15. Obiectum sensus communis est ipsum sensibile, quia cum sit una potentia, extendit se ad omnia obiecta quinque sensuum exteriorum, 1. q. 2. 3. ad 2

16. Sensus communis non est communis ut genus, sed ut radix & principium sensuum exteriorum, vel ut recipit obiectum sub universaliori ratione formalis, 1. q. 1. 3. ad 2. & q. 78. 4. ad 1

17. Fertur in omnia sensibilia, secundum unam communem rationem, ad quam nullus sensus propriorum pertingere potest, 1. quæst. 1. 3. ad 2

18. Cognoscit differentias sensibilium diversorum generum, & intentiones sensuum, non autem sensus proprius, 1. q. 14. 3. ad 1. & q. 57. 2. c. & q. 78. 4. ad 2

19. Sensus proprius discernit inter contraria sensibilia, in quantum participat aliquid de virtute sensus communis; sed ultimum judicium & ultima

dilectio pertinet ad sensum communem, qui iudicium aliorum perficit, 1. q. 78. 4. ad 2
20. Sensus formati habent propriam operationem, sc. iudicium de propriis obiectis, sed iudicium eorum sensus communis perficit, 1. quæst. 78. 4. ad 2. fin.

21. Sentire & intelligere, sunt actiones immanentes, 1. q. 14. 2. ad 1. & q. 54. 2. c. & 12. q. 31. 5. c.

22. Sentire non semper accipitur pro actu sensus, sed quandoque pro actu intellectus, secundum quod intellectus quandoque sensus dicitur, 1. q. 54. 5. ad 2. & 22. quæst. 44. 1. c. ad 3

23. Sensus theologia duplex, sc. literalis vel historicus, quæ voces significant; & spiritualis vel mysticus, quæ res habent. Et est triplex, allegoricus, id est figurativus, tropologicus, id est moralis, & analogicus, id est coelestis, 1. q. 1. 10. 6. & 12. q. 10. 3. ad 2.

24. In sacra scriptura, præter principalem sensum, quem auctor intendit, possunt alii sensus non congrue aptari, 1. q. 1. 9. ad 2. & 10. ad 1. & q. 102. 1. c.

25. Nulla alia scientia vel scriptura, præter sacram scripturam, habet sensus spirituales, sed tantum literales, 1. q. 1. 10. c.

26. Multiplicitas illorum sensuum non facit equivocationem, nec aliquam speciem multiplicitatis, 1. q. 1. 10. ad 1

27. Sensus literalis scriptura nuncquam potest subfalsum, 1. q. 10. ad 3

28. Sensus literalis est, quem auctor sacrae scriptura intendit, 1. q. 1. 10. c.

29. Sensus spiritualis scriptura fundatur super literalem, & eum præsupponit, 1. q. 1. 10. c. ad 1

30. In una litera sacra scriptura sunt plures sensus literales, 1. q. 1. 10. c. fin.

31. Sensus parabolicas continetur sub literali, non autem figura ejus, 1. q. 1. 10. ad 3. & 12. q. 102. 2. ad 1

S E
32. Nihil continetur sub sensu spirituali, necessarium fidei, quod scriptura non traxit alibi manifeste per sensum litteralem, 1. quæst. 1. 9. ad 2. & 10. ad 1

33. Sententia est applicatio juris ad particulare factum, 12. q. 96. 1. ad 1. & 21. quæst. 67. 1. c.

34. Separatio est deflectibilis duplicitus, sc. in quantum tollit contrarium perfectioni rei, vel in quantum aliqua uno fit, 12. q. 36. 7. ad 2. & ad 3

35. Septembre est quasi totus solemnis apud Judeos, sicut & septimus dies, 12. quæst. 102. 4. ad 10

36. Septenarius numerus universitatis significat, 22. quæst. 102. 5. ad 5

37. Sepultura modus, & officia cuiuscunque gentis serviari debent, 1. q. 55. 2. ad 2

38. Terra non consecrata in sepulturam potest emi in sepulturam, & sepultura iam consecrata potest veidi ratione materiae, in necessitate ecclesiæ, sicut & calix consecratus ratione materiae; non autem potest vendi ratione consecrationis, vel officii, vel processionis in funere aliquicujus, ut sc. aliquis pro pecunia ibi sepeliatur; ramen non dantes oblationes debitas pro sufficietatione, possunt compellidare secundum confutacionem, & possunt puniri per sacramentorum subtractionem, non per sacerdotem, cui sunt oblationes facientes, ne videatur pro sacramentorum vel sacramentalium exhibitione aliquid exigere, sed per aliquem superiorum, 22. q. 86. 1. ad 2. & q. 100. 2. ad 4. & 3. ad 2. & ad 3

39. Sepultura non confert mortuus quoad spiritum, sed quoad honorem eius, & pium affectum vivorum, ideo pro ea quidam commendantur, 22. q. 32. 2. ad 2

40. Sepulcra non ponit Christus inter opera misericordia, sed solum ea qua sunt evidenter necessitatis, 22. q. 12. 2. ad 2

41. Sepulcra non ponit Christus non voluit crucifixi, ubi sepultus est Adam, id est in Hebron, sed in Calvarie loco communis damnatorum, ut ostenderetur quod crux Christi est in remedium contra peccatum totius mundi, & non tantum contra peccatum personale Adæ, 3. quæst. 46. 10. ad 3

42. Sepultura Christi operata est efficienter nostram salvatem, sicut & mors eius, 3. q. 51. 1. ad 2. & 2. ad 4

43. Christus fuit sepultus convenienti modo, & redditur rationaliter & mystica omnium gestorum circa hoc, 3. q. 51. 2. o.

44. Fuit convenienter sepultus ad probandum veram eius mortem, ad suem resurrectionis nostræ, & ad exemplum quod abscondatur a turbis, 3. quæst. 51. 1. o. & 2. 4. c. & q. 52. 4. c.

45. Fuit in sepulchro tantum una die usuali, & duabus noctibus, id est trinaria sex horis, 3. q. 51. 4. o. & q. 52. 4. c. & q. 53. 2. c.

46. Seraphim interpretantur ardentes, seu accendentes, 1. q. 63. 7. ad 1. & 9. ad 3. & q. 108. 3. ad 5. & q. 109. 3. ad 3

47. Dicitur ab incendo, secundum tres proprietates ignis, sc. motus continuus sursum, exactus fervoris, & lucis, 1. q. 102. 5. ad 5

48. Est primus ordo primæ hierarchia angelorum, quia in amando est completissima unio ad Deum, quia facit interiora amati penetrare, 1. q. 63. 7. ad 1. & 9. ad 3. & q. 108. 5. ad 5. & q. 109. 1. ad 3

49. Imagines cherubim & seraphim fuerunt im templo Salomonis; non quidem ad cultum, ut adorarentur, sed ad mysterium, 12. q. 102. 4. ad 6. c. 1. fin.

50. In sermone est aliqua gratia gratis data, ad efficaciter loquendum, sicut donum linguarum ad posse intelligi a diversis, 12. q. 177. 1. o.

51. Gratia sermonis duplè fieri subtrahitur, sc. vel proper culpam auditoris, vel praedicatio

S E
563
52. Christus non voluit crucifixi, ubi sepultus est Adam, id est in Hebron, sed in Calvarie loco communis damnatorum, ut ostenderetur quod crux Christi est in remedium contra peccatum totius mundi, & non tantum contra peccatum personale Adæ, 3. quæst. 46. 10. ad 3

53. Sepultura Christi operata est efficienter nostram salvatem, sicut & mors eius, 3. q. 51. 1. ad 2. & 2. ad 4

54. Christus fuit sepultus convenienti modo, & redditur rationaliter & mystica omnium gestorum circa hoc, 3. q. 51. 2. o.

55. Fuit convenienter sepultus ad probandum veram eius mortem, ad suem resurrectionis nostræ, & ad exemplum quod abscondatur a turbis, 3. quæst. 51. 1. o. & 2. 4. c. & q. 52. 4. c.

56. Fuit in sepulchro tantum una die usuali, & duabus noctibus, id est trinaria sex horis, 3. q. 51. 4. o. & q. 52. 4. c. & q. 53. 2. c.

57. Seraphim interpretantur ardentes, seu accendentes, 1. q. 63. 7. ad 1. & 9. ad 3. & q. 108. 3. ad 5. & q. 109. 3. ad 3

58. Dicitur ab incendo, secundum tres proprietates ignis, sc. motus continuus sursum, exactus fervoris, & lucis, 1. q. 102. 5. ad 5

59. Est primus ordo primæ hierarchia angelorum, quia in amando est completissima unio ad Deum, quia facit interiora amati penetrare, 1. q. 63. 7. ad 1. & 9. ad 3. & q. 108. 5. ad 5. & q. 109. 1. ad 3

60. Imagines cherubim & seraphim fuerunt im templo Salomonis; non quidem ad cultum, ut adorarentur, sed ad mysterium, 12. q. 102. 4. ad 6. c. 1. fin.

61. In sermone est aliqua gratia gratis data, ad efficaciter loquendum, sicut donum linguarum ad posse intelligi a diversis, 12. q. 177. 1. o.

62. Gratia sermonis duplè fieri subtrahitur, sc. vel proper culpam auditoris, vel praedicatio

toris, & bona opera utriusque non merentur eam, nisi removendo impedimenta eius, 22. q. 17. 1. ad 3.

¹ Serviens homini sufficit quod ei subficiatur obediendo in iustis, sed qui servit Deo, oportet quod subficiatur ei interioris bonum affectum habendo, 22. q. 105. 1. o.

² Copula carnalis retrahit animum a servitio Dei, propter vehementem delectationem, & follicitudinem, 22. q. 186. 4. c.

³ Servus dicitur ad dominum, ideo ubi est specialis ratio dominii, oportet esse specialis rationem servitius, 22. q. 81. 1. ad 3. & q. 10. 1. 5. o.

⁴ Relatio servitius & dominii fundatur supra actione & passione; ideo proprie non convenient natura, sed per longam secundum naturam, 3. q. 29. 1. ad 2. & 2. c.

⁵ Servitus naturaliter refutatur, quia est impeditor boni ius potestatis, 12. q. 2. 4. ad 3.

⁶ Est contra naturam, quod primam intentionem naturae, non autem contra secundam, quia naturalis ratio, ad hoc inclinat, & hoc appetit natura, ut quilibet sit bonus; sed ex quo aliquis peccat, natura etiam inclinat, ut ex peccato peccatum reporter. Et sic servitus in peccatum peccatum introducit, 12. q. 94. 5. ad 3. & 22. q. 57. 1. ad 3.

⁷ Servitus quia est de jure mentium, est naturalis, non quidem absolute, sed ratione utilitatis consequent, scilicet quod quis regatur a sapientie, & iuvet cum, 12. q. 94. 5. ad 3. & 22. q. 57. 1. ad 3.

⁸ Homo est servus alterius hominis secundum corpus, non autem secundum mentem, 22. q. 10. 1. c. ad 2. & 6. ad 1. & q. 122. 4. ad 3.

⁹ Vermaculus, id est in servituie natura, vel servus empus ad servitium Iudeorum, si fiat Christianus, liberatur a servitate, nullo pretio dato. Si vero infidelis existens sit empus ad mercationem, tenetur per statutum ecclesie intra tres

mensas expone cum venditioni, nec in hoc injuriana facit ecclesia, 22. q. 10. 10. c.

¹⁰ In spiritualibus est duplex servitus, & duplex libertas, sc. peccati & iustitiae, 22. q. 182. 4. c.

¹¹ Servitus triplex, sc. peccati, hominis, & Dei, 22. q. 122. 4. ad 3. item q. 183. 4. c.

¹² Homo iuste relatus est a Deo in servitudo diaboli, licet ille iniuste invaserit eum, 22. q. 46. 3. ad 3. & q. 84. 4. ad 2. & q. 49. 2. c.

¹³ Servitus peccati est vere servitus, sed est libertas secundum opinionem tantum, servitus autem Dei est e converso, 22. q. 181. 4. c.

¹⁴ Cum per matrimonium alter conjugum alteri obligetur ad libere reddendum debitum, servitus conditionem necessaria est dirimere matrimonium, dummodo sit ignorata, suppl. q. 52. 1. o.

¹⁵ Cum matrimonium ad ius naturae referatur, potest servitus sine domini sui consenserit libere matrimonium contrahere, suppl. q. 52. 2. c.

¹⁶ Vir cum subficiatur uxori in his tantum, quae ad auctum naturae spicant, potest alteri se in servum dare, absque suae uxoris consensu, suppl. q. 52. 3. o.

¹⁷ Proles ac filii matrem potius sequuntur in libertatis ac servitius conditione, quam patrem. Quanquam in quibusdam hoc excipiatur terris, in quibus proles deterioriorem sequitur conditionem, suppl. q. 52. 4. c.

¹⁸ Sexta dies creationis, 2. qu. 70. 1. c. & q. 72. 0. & q. 90. 1. c. & q. 91. 4. ad 2.

¹⁹ Sexuum diversitas in eodem, vel in diversis, causatur ex virtute celesti, & ex dispositione materiarum, 1. qu. 115. 3. ad 4.

²⁰ Propheta potest convenerire mulier, quia attenditur secundum mentem illuminatam a Deo, ex quo non est diversitas sexuum, 22. qu. 177. 2. ad 2.

Sibylla expressa prophetavit

de Chiristo, 22. q. 2. 7. ad 3. & q. 72. 6. ad 1.

²¹ Sicut, importat similitudinem, non autem aequalitatem, 1. q. 62. 4. ad 2.

²² Significat terminos singularis, & supponit idem secundum sophistas, non autem terminus communis, 1. quæst. 39. 4. 2. 1.

²³ Nomen non significat, nisi mediante conceptione intellectus, 1. q. 13. 1. c. & 4. c. ad 1. & 9. ad 3.

²⁴ Modus significandi sequitur modum intelligendi, 1. q. 45. 2. ad 2.

²⁵ Ad proprietatem locutionis requiritur res significata, & modus significandi, 1. q. 39. 4. 5. c.

²⁶ Variatio distinctionis in principio mutat significacionem, & variatio in fine mutat con significacionem apud Latinos; sed apud Graecos mutat in verbis, etiam in principio, 3. q. 60. 7. ad 3.

²⁷ Signi potest esse signum respectu diversorum, & sibi ut est in alia specie, non autem in eadem specie, 3. q. 48. 3. ad 2.

²⁸ Signum multorum ordinatorum ad unum non est ambiguum & fallax, sed est certum, 3. q. 60. 3. ad 1.

²⁹ Signum quandoque dicitur causa, sc. quando est notior effectu. Sed sibi potius dicitur effectu, & dividitur contra causam. Tamen idea potius dicit scriptura, ut luminaria sunt in signa, quam in causis, ut occasione idolatriæ tollerent, 1. q. 70. 2. ad 2.

³⁰ Causa principalis non potest proprie dici signum effectus, licet occulti, & causa sit sensibilis & manifesta, sed tandem causa instrumentalis, 3. q. 62. 1. ad 1.

³¹ Signum primo & principali est convenit sensibilibus. Non autem intelligibilibus, nisi ut sunt manifestata per sensibilia, 3. q. 60. 4. ad 2.

³² Petere signum a Deo contingit duplicer, scilicet ad explorandum potestatem Dei, vel veritatem dicti eius, & ad instructionem. Primum est pec-

catum tentationis Dei, non autem secundum, 22. q. 97. 2. ad 3.

³³ Multa signa praecedent diem judicii, sup. q. 73. 1. o.

³⁴ Sol & Luna obscurabuntur ad incutendum terrorum hominibus, suppl. q. 73. 2. c.

³⁵ Virtutes propter rei novitatem & splendorem movebuntur, suppl. q. 73. 3. o.

³⁶ Syllogismus in agendis sit, cuius major universalis est intellectus practici; minor vero particularis est rationis particularis, id est cogitativa; conclusio autem est in electione operis, 22. q. 76. 1. c. & q. 90. 1. ad 9.

³⁷ Syllogismus necessario est in quolibet actu virtutis, & peccati. Sed temperatus & intemperatus syllogizant expliciti propositiones: continent autem & incontinentis ex quadruplici propositione, sed directivis mode, 22. q. 77. 2. ad 4.

³⁸ Sylvester Papa excommunicavit eos a quibus exulavit, non quidem ex vindicta, sed ex zelo Dei, 22. questione 108. 3. ad 4.

³⁹ Symbola necesse fuit edere plura contra diversas heres. Nec differunt, nisi quod explicauerit in uno implicitum in alio, 22. q. 1. o. ad 2. & 10. ad 1. & ad 2.

⁴⁰ Edere novum symbolum pertinet tantum ad Papam, sicut & catena pertinientia ad totam ecclesiam, 22. q. 1. 10. o. & q. 11. 2. ad 3.

⁴¹ In symbolis dicitur credo in Deum, in personam ecclesie, cuius fides est formata, quae inventitur in omnibus illis qui sunt numero & merito de ecclesia, & ut si qui fideles fidem formatam non habent, ad hanc formam pertinere studeant, 22. q. 1. o. ad 3.

⁴² In symbolo Apostolorum melius dicitur, sanctam ecclesiam, quam in sanctam ecclesiam. Tamen si dicatur, in sanctam ecclesiam, intelligitur in Spiritum sanctum sanctificans, tem eam, 22. q. 1. o. ad 5.

⁴³ In quolibet Concilio compotum est aliquod symbolum,

Ium, non quidem aliud a praecedenti, sed explicans aliquod implicitum in priori, contra novam hæresim, 1. q. 36. 2. ad 2.

6 In symbolo patrum nihil explicatnr de descensu Christi ad inferos, quia nullus error exortus est contra hoc, 22. q. 2. 9. ad 4.

7 Symbolum patrum publice cantator in missa, quia editum fuit fide jam manifestata, & ecclesia pacem habente, & est declarans symbolum Apostolorum, editum tempore persecutio[n]is, fide nondum propagata. Idem symbolum Apostolorum occulte dicitur in prima, & in complutorie, quia contra tenebrosos errorum praetitorum & futurorum, 22. q. 2. 9. ad 6.

8 Dicitur statim post euangelium, quasi expo[n]it eius: symbolum Athanasii dicitur in prima, quasi expulsus jam haeticorum tenebris. Et utrumque dicitur tantum in diebus, in quibus homines magis conseruerunt venire ad eccl[esi]am, & in quibus folennizant aliquid de pertinentibus ad artulos fidei, 1. q. 83. 4. c.

9 Athanasius composuit manifestationum fidei, non quidem per modum symboli, sed per modum doctrinae, licet auctoritate Papæ, habecatur ut regula fidei, quia integrum fiduciæ veritatis breviter continet, 22. q. 1. 10. ad 2.

10 Similitudo est relatio æquiparantia, non tam semper denominat utrumque extremonum, sed tantum quando forma est aequaliter & eadem ratione in utroque extremonum, 1. q. 4. 3. ad 4. & quæst. 42. 2. ad 3.

11 Similitudo duplex, scilicet participationis ejusdem formæ, & proportionis, 1. q. 4. 3. o. & q. 14. 3. ad 2.

12 Duplex, scilicet representationis, & secundum convenientiam in natura. Prima requiritur inter cognoscens & cognitum, non autem secunda, 2. q. 85. 8. ad 2. & q. 88. 2. ad 2.

13 Conceptio intellectus est similitudo rei intellectus, 1. quæst. 2. c. fi.

ma dicitur exemplar, secunda vero imago, 1. q. 35. 1. ad 1.

5 Aliqua dicuntur similia dupliciter, scilicet participando unam formam, & secundum quod unum imitatur alterum, secundum proportionatatem. Prima sunt compo[n]ita. Ideo nulla creatura est sic filialis Deo, sed solum secunda modo, 1. q. 4. 3. o. & q. 44. 3. ad 2.

6 Similitudo triplex creature rationalis ad Deum, scilicet secundum esse natura, secundum cognitionem, & secundum potestatem, operandi ab beatitudinem obtinendam, 22. q. 163. 2. 0.

7 Primas duas habuit angelus a principio, & terram appetivit. Sed homo tantum primam habuit in sua creatione, & reliquias appetivit, 22. q. 163. 2. o.

8 Verbum, idea, Deus, & quilibet causa, dicitur large similitudo, id est exemplar creature, & effectus, non autem proprie, 1. q. 35. 1. ad 1. & q. 57. 2. ad 2.

9 Similitudo convenit verbo, in quantum ipsum est quedam similitudo rei intellectus, sicut genitum est similitudo generantis, sed ad amorem pertinet, non quod ipse amor sit similitudo, sed in quantum similitudo est principium amandi, & idea genitum, scilicet verbum, est principium amoris, 1. q. 27. 4. ad 2.

10 Similitudo in divinis aliter pertinet ad verbum, & aliter ad amorem, 1. quæst. 27. 4. ad 2.

11 Similitudo & dissimilitudo in divinis attenditur secundum essentiam, non autem secundum relationes, 2. q. 36. 4. ad 2.

12 Similitudo & dissimilitudo attenditur non solum secundum qualitatem eandem vel diversam, sed etiam secundum eundem vel diversum modum participandi, 22. q. 52. 3. c.

13 Conceptio intellectus est similitudo rei intellectus, 1. quæst. 2. c. fi.

24 Species intelligibilis nostri intellectus non potest esse similitudo principiorum individualium, 1. q. 14. 1. ad 1. & 22. c.

1 Simonia est studiova voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel ei annexum, 22. q. 100. 1. o.

2 Non est peccatum in Spiritum sanctum, 22. q. 100. 1. ad 2.

3 Est hæresis, gravior hæresis Macedonii, quod exteriorum protestationem, & similitudinem, 22. q. 100. 1. ad 2.

4 Actus est spiritualis dupliciter, scilicet ratione principii, id est doni vel officii, & secundum intentionem finis. Primum licet videret, non autem secundum, quia simonia est, 22. q. 100. 2. o.

5 Oratio est spiritualis utroque modo. Ideo non debet imponi pro pretio, quia est simonia. Sed licet dare elemosynam pauperibus, ut ore, 22. q. 100. 2. ad 3.

6 Licet videret justum patrocinium, & justum consilium. Non autem verum iudicium, id est sententiam, nec verum testimonium, quia ad hac tenentur iudex & testis, non autem advocatus vel jurisprudens. Ideo est simonia in causa spirituali, non autem in causa seculari, 22. q. 71. 4. o. & q. 100. 3. ad 3.

7 Papa potest incurtere simonianum, sicut & alii. Et gravius est peccatum, quanto Papæ est major, quia non est dominus spiritualium, sed dif[er]pensator, 22. q. 100. 1. ad 2.

8 Ante collationem beneficii, licet episcopo subtrahere de fratribus eius, ad pios usus; sed requirere ab eo, cui conferit, est simonia, 22. q. 100. 4. ad 3.

9 Si clericus impediat prelato obsequium honestum, id est ad spiritualia, si dignus ecclesiastico beneficio. Non autem si sit inhonestum, vel ad carnalia, id est ad utilitatem consanguineorum, vel patrimonii eius, sed est manus ab obsequio, & simonia, 22. q. 100. 8. ad 2.

10 Dare vel accipere aliquid quasi premium, pro predicatione, prophetia, oratione, officio, & huiusmodi actibus spiritualibus, est simonia. Non autem accipere pro suffragatione, secundum ordinacionem ecclesiastice, vel confunditionem approbatam, non exigendum ab invitatis per subtractionem spiritualem, sed per superiorem, 22. q. 100. 1. o.

11 Permutatio vel transactio beneficii ecclesiastici sue licentia, est simonia, quia nomine emptionis & venditionis prohibetur omnis contractus spiritualium non gratuitus. Sed cum licentia prælati, & ex causa utili vel necessaria, sunt licet, 22. q. 101. 1. ad 6.

12 Accipere aliquid temporale pro sacramentis, est simonia. Nec confutudo excusat. Non autem accipere ad sustentationem, 22. q. 86. 1. ad 3. & q. 100. 2. o.

13 Exigere aliquid pro absolutione ab excommunicatio[n]e, quasi premium absolutonis, est simonia, non autem, quasi poenam pro culpa, 22. q. 100. 2. ad 3.

14 Exigere aliquid pro consecratione, benedictione, ordinationibus, christmate, oleo fano, vel alio spirituali, est simonia, nisi accipiatur ut stipendium, 22. q. 100. 2. ad 4.

15 Accipere aliquid pro defensione, commissione, correctione, doctrina ex officio spirituali, festo faciendo, vel præmittendo, etiam ad sustentationem, est simonia, quia ex officio ad ea obligantur, & stipendia habent. Tamen viantes possunt accipere procurations, 22. q. 100. 2. ad 3.

16 Statutum de noua senda processione in funere, nisi dentur tot, est illicitum & simonicum, non autem quod processio fiat, si tot dentur, 22. q. 100. 3. ad 2.

17 Dare vel accipere aliquid quasi premium, pro predicatione, prophetia, oratione, officio, & huiusmodi actibus spiritualibus, est simonia. Non autem accipere pro suffragatione, secundum ordinacionem ecclesiastice, vel confunditionem approbatam, non exigendum ab invitatis per subtractionem spiritualem, sed per superiorem, 22. q. 100. 1. o.

18 Hypocrita non videtur esse.

548
esse simoniacus, quia non dat
spirituale propter temporale,
sed demonstrat fanditatem, &
furatur laudem, 22. q. 100. 5.
ad 4.

19 Emptores spiritualem
imitantur Simonem Magum
in aetate, venditores autem in
intentione; quia voluit emere
ut venderet, Giezi vero tan-
tum vendit. Ideo secundum
possumus dici simoniaci, & Gie-
zitz; primi vero, simoniaci
tantum, 22. q. 100. 1. ad 4.

20 Simonia mentalis, &
quodlibet aliud peccatum in-
teriorum, nullam potest ecclesie
laicam incurrit, sed divi-
nam, 22. q. 100. 6. ad 6.

21 Simonia & alia peccata
tolunt gratiam, & execu-
tionem ordinum. Non autem tol-
lunt sacramentum, nec impe-
diunt receptionem ejus, 22.
q. 100. 6. ad 1.

22 Emens aliquid simoniacae
panitur privatione coquilibet
rei talis. Dantes autem vel
mediantes panuntur infamia
& depositione si sunt clerci,
sed laici excommunicatione,
22. q. 100. 6. 0.

23 Recipiens beneficium si-
moniacae tenetur restituere illi-
ud, & omnes fructus qui po-
tuerint percipi a diligenti
possessore, deducit expensis,
licet alius dederit pro eo ne-
sciente, praefer fructus consum-
ptos bona fide, nisi fuerit ini-
micus ejus, ut impedit eum,
vel nisi contradixerit, nec post
ratum habuerit, 22. q. 100. 6.
ad 3.

24 Dans pecuniam simonia-
ce non potest eam repeterre,
licet recipiens, tam teneat in-
juste, 22. q. 100. 6. ad 1.

25 Res simoniacae debet re-
stitui ecclesia, in cuius inju-
riam data est, nisi tortum col-
legium sit in culpa, 22. q. 100.
6. ad 4.

26 Nullus debet ordinari ab
episcopo simoniaco promoto,
etiam occulto, licet precipiat
vel excommunicet. Et si ordi-
natur, non potest exequi, nisi
dispenserat, licet ignoraret. Si
vero episcopus sit alter simo-
niacus occultus, qualibet po-

test ordinari ab eo, 22. q. 100.
6. ad 3.

27 Suscipiens ordinem sa-
cram simoniace, etiam occul-
to, suspensus est quadam se, &
quod alios. Sed dans ordi-
nem, vel dans five recipiens
beneficium, vel mediatis, pa-
blici, sunt suspensi utroque
modo; occulti vero sunt sus-
pensi primo modo tantum, 22.
q. 100. 6. ad 1. & 2.

28 Solus Papa potest dispen-
sare cum promoto simoniace
scienter. In aliis autem casis,
Episcopus post renuncia-
tionem facit quadruplicem
dispensationem, scilicet parvam, id
est quod communionem lai-
cam; magnam, ut sit in suo
ordinie in alia ecclesia; ma-
joram, ut sit in eadem in mino-
ribus; maximam vero, ut in
eadem ecclesia, in qua aliquid
simoniace acquisivit maiores
ordines exequi, non tamen
quod prelationes accipiat,
22. q. 100. 6. ad 7.

29 Simplex, aut totum co-
gnoscitur, aut nihil, 1. q. 58.
s.c. & qu. 75. 9. c. & 22. q. 23.
ad 2.

2 Pluralitas rationum non
repugnat maxima unitaria
& simplicitate, nisi que reduci-
tur ad diversitatem rei. Ideo
convenit Deo, licet sit omni-
no simplex, 1. q. 3. o. & q. 9. i.c.
& q. 25. 1. c. & q. 28. 2. c.

3 Simpliciora ad virtutem
veritatem pertinent dicitur
simplicitas, quia non tendit in
diverse, veritas autem dicitur,
inquantum signa concordant
signatis. Ideo simplicitas &
veritas differunt quantum ra-
tionis, 22. q. 109. 2. ad 4. & q. 111.
3. ad 2.

4 Simplicitas est virtus, ad
quam pertinet directe praefer-
vare se a deceptione, 12. q. 411.
3. ad 2.

5 Facit intentionem rectam;
non quidem directe, quia hoc
facit omnis virtus, sed indi-
recte, scilicet excludendo du-
plicitatem, per cuius opposi-
tum dicitur, 22. q. 109. 1. ad 4.

6 Simpliciter dicitur du-

plex.

7 Simpliciter dicitur du-

plex.

8 Sol aliquiliter inficit in
omnia corpora, 22. q. 47. 5.

ad 2.

9 Sol propter distantiam lo-
ci non eundem caloris effe-
ctum habet in Dacia, quem

five.

sive sine adjuncta; & totaliter,
idest universaliter, sive omnino,
22. q. 58. 10. ad 2. & q. 109. ad 4. &
3. q. 50. 5. o.

10 Unumquodque dicitur sim-
pliciter, ut est in aeta, secun-
dam quid vero, ut est in appre-
hensione, 22. q. 6. 6. c.

11 Simulatio proprie est men-
daciom in signis factorum ex-
teriorum, id est semper est pec-
catum; sed large sumitur pro
fessione, 22. q. 111. 1. c.

12 Similia pars mundi est a-
quilonaris, dextra australis, 12.
q. 103. 4. ad 6. c. 2.

13 Pars dextra significat bo-
na spiritualia, & sinistra bo-
na temporalia, 12. q. 102. 4.
ad 6. c. 2.

14 Synonyma dicuntur nomina
significativa idem secundum
eandem rationem, 1. qu. 13. 4.
ad 1.

15 Situs, & quae pertinent ad
situm, dicuntur de Deo me-
taphorice, ut federe & stare,
1. q. 3. 1. ad 4.

16 Sobrietas proprie est circa
potum inebriatum. Large ve-
ro est circa omnem materiam,
qua sobrium dicitur, quasi
briam, id est menturam ser-
vans, 22. qu. 143. c. princ. &
q. 149. 2. o.

17 Est specialis virtus, 22.
q. 149. 2. o.

18 Est maxime necessaria ju-
venibus, quia in eis viget con-
cupiscentia. Mulieribus autem,
quia in eis deficit robur men-
tis. Senibus vero, episcopis, &
omnibus ministris ecclesie, &
regibus, propter officia & opera-
tiones eorum, 22. q. 149. 4. o.

19 Socrates distinxit The-
banus abiecit magnum pon-
dus auri, ut Athenis vacaret
philosophia, 22. qu. 28. 186. 3.
ad 3.

20 Sodoma, id est coitus mas-
culorum, est species luxurie con-
tra naturam, 22. q. 141. 4. ad 3.
fi. & q. 154. 1. o. & 12. ad 4. & 3.
q. 24. 2. ad 1.

21 Sol aliquiliter inficit in
omnia corpora, 22. q. 47. 5.

ad 2.

22 Sol propter distantiam lo-
ci non eundem caloris effe-
ctum habet in Dacia, quem

five.

370 S O
tum acquiritur, sicut patet de
beatiss Antonio, & Benedicto,
22. q. 188. s. c. f.

Solitudo non est essentia per-
fectionis, sed est instrumentum
congruum contemplatio-
ni, non actioni, 22. qu. 188.
8. o.

1 Solus, removet consortium
dupliciter, scilicet vel simpli-
citer, idest solitarius, scilicet
qui non est cum alio eiusdem
naturae, vel conditionis, vel
respectu alicuius; primo modo
est categorematica, secundum
modo syncategorematice, 1. q.
21. 3. 4. o.

2 Solus, proprie determinat
tantum subiectum, solum au-
tem, & tantum, postum con-
grae addi subiecto, & praedica-
to, 1. q. 31. 3. ad 2. & 4. c.

3 † Hac proprie non con-
ceditur, Pater, vel Trinitas est
solus Deus, nisi ex parte prædi-
cati inteligerat aliquia impli-
catio, 1. q. 31. 3. ad 2.

4 Hac propositio, solus Deus
est pater, categorematica est
falsa, sed syncategorematice
est vera in triplici sensu, & est
falsa in uno sensu, scilicet for-
maliter, & communiter, 1. q.
33. 3. ad 3.

5 Hac propositio, solus Pa-
ter est Deus, & aliae similes,
categorematice sunt falsa, sed
syncategorematice sunt vera
in duplice sensu, & falsa in
uno sensu, 1. q. 31. 4. o.

6 Hac propositio, solus Deus
creat, vel generat, vel est Deus,
& aliae similes, sunt falsa ca-
torematice, sed sunt vera
syncategorematice, in duplice
sensu, 1. q. 33. 3. o.

1 Somniorum causa duplex,
sc. interior, idest, precedens
cogitatio, vel dispositio corpo-
ris, & exterior, scil. ars, cel-
lum, dæmon, & Deus per an-
gelos, 22. qu. 95. 8. o. & quæst.
154. 5. c. & q. 172. 1. ad 2. & 3. q.
80. 7. c.

2 Somnium quandoque est
causa futurorum eventuum, sc.
inducendo ad operandum, &
quandoque est signum eorum,
sc. quando idem est causa vir-
gue, 22. q. 95. 8. c. & q. 174. 5. c.
Somnolentia, & otiositas,

5 P
ut reducuntur ad torporem,
sunt filia accidia, 22. qu. 33. 4.
ad 3

1 Somni tempore nullus pot-
est mereri, nec demereri, qui-
runc non potest haberi perfe-
ctum judicium rationis, sed
potest esse signum precedenter
meriti, vel peccati, 1. q. 84.
8. o. & quæst. 4. ad 4. & 22. qu.
154. 5. o.

2 Sonus potest esse pecca-
tum mortale, vel saltu occa-
sum peccati mortalitatis, sc.
quod ex hoc omittitur illud, quod
quis facere debet, vel sit ali-
quid quod inclinat ad malum,
1. q. 97. 5. c.

1 Sors proprie dicitur, cum
aliquid sit, ut confidetur a
sors adventu, aliquid inno-
scat, 22. q. 95. 3. 8. c.

2 Sors triple, sc. divinatoria,
divisoria, & confutoria; prima
quaeritur cognitione futuri, se-
cunda habendi, tertia fendi,
22. q. 95. 8. c.

3 Cuius eventus expectatur
ex stellis, est vana & falsa; si
autem a fortuna, est vana tan-
tum pars divisoria; si vero &
diabolo, est illicita, & prohibi-
etur secundum canones, sed si
expectatur a Deo, non est mala
secundum se, licet sit peccatum
dupliciter, scilicet si hat
sua necessitate, vel sine rever-
entia, vel in terrenis, vel in
electiōibus ecclesiasticis, 22.
q. 95. 8. c.

1 Species duplex, sc. natura
communicabilis pluribus indi-
viduis immediate secundum suam
naturam & rationem aequaliter par-
ticipatam, ut homo, & intentio
quiescentia in anima, ut species
in anima, 1. q. 13. 9. o.

2 Unumquodque sortitur spe-
ciei secundum agnum, & non
secundum potentiam, sed se-
cundum formam, in compositis
ex materia & forma, 1. q. 53. 1. c.
& 12. q. 3. 3. c.

3 Illud, secundum quod ali-
quid sortitur speciem, oportet
esse fixum & stans quasi indivi-
sibile; & quicquid attingit il-
lad, sub illa specie continetur,
& quicquid recedit ab eo in
plus vel minus, pertinet ad
aliam speciem perfectiorum.

5 P
vel imperficiorem, 22. quæst.
12. 1. c.

4 Nihil prohibet esse ali-
quam speciem in aliquo gene-
re, qua aequaliter optetur
in omnibus speciebus ejusdem
generis, sicut sol influit in o-
mnia corpora, 22. quæst. 47. 5.
ad 2

2 Spectacula de utilibus, &
necessariis ad vitam, ut venationes,
distringunt animalium, & debent vitari a poenitente,
licet sint licita, cum debitis
circumstantiis, 22. qu. 167. 2.
ad 2

2 Turpium vitanda sunt ab
omnibus, sed maxime a peccati-
bus, 22. qu. 102. 6. ad 8. &
q. 167. 2 ad 2

3 Inspicio spectaculorum

turpium, & ad peccata pro-
vocantium studiosa est prohi-
bita, & est peccatum, & est
mortale quandoque: unde unde
& commissione animalium di-
verse speciei prohibit lex, ad
tolleandam universitatem occa-
sionem concupiscentia. Ani-
malia enim diversarum spe-
cies non commiscuntur de
facili, nisi hoc per homines
procuretur; & sic in affectu
coitus animalium excitator ho-
mini concupiscentia moros,
unde etiam in traditionibus
Iudeorum prohibitum inventi-
tur, ut Rabbi Moyses dicit,
ut homines averterent oculos
ad animalibus coenientibus, 22.
q. 102. 4. 6. ad 8. & q. 167. 2. c.
ad 2

Speculatio dicitur a speculo,
non autem a specula; & redu-
citur ad meditationem, quia est
visio causa per effectum, 22. q.
180. 3. ad 2

In speculo fractio resultant
multa imagines, quia habet
multas superficies, causantes
singulas reverberationes, quia
non habent ibi esse quietescens,
2. q. 76. 3. c.

3 Spes est virtus, 22. qu. 17.
2. o.

2 Theologica, 22. quæst. 3.
o. & 22. qu. 17. 5. o. & quæst.
1. b. & 2. ad 4

3 Potest esse informis, idest
sine charitate, 22. qu. 65. 4. o.
& 2. ad 2

4 Informis non est virtus,
22. q. 65. 4. o. & 5. ad 2

5 Objectum principale spei est
gloria anima, non autem glo-
ria corporis, sed objectum se-
cundarium, 22. q. 17. 5. ad 1. & q.
18. 2. ad 4. & 3. q. 7. 4. ad 1

6 Spes habet duplex ob-
jectum, scil. bonum expectatum,
& auxilium Dei, 22. q. 40. 7. c. &
q. 42. 1. c. & q. 62. 4. ad 1. & 22. q.
1. ad 1. & q. 17. 3. 4. 6. & c. 6. ad
3. & 7. c. & q. 18. 1. f. & q. 19. 2. c.
& 3. q. 7. 6. ad 1

7 Objectum eius habet qua-
tor conditioes, sc. bonum,
arduum, futurum, & possibile,
22. q. 40. 1. o. & 2. 5. 6. 7. 8. c. & q.
42. 2. c. & q. 42. 3. c. & ad 1. & 22.
q. 17. 1. 7. c. & q. 18. 1. ad 1. & 2. c.
ad 3. & quæst. 20. 4. c. & quæst. 2. c.
& q. 164. 1. c.

8 Objectum spei non est pos-
sibile, ut est differentia veri;
sed ut possibile, dicitur secun-
dum aliquam potentiam, 22. q.
40. 3. ad 2

9 Spes potest esse de actu
virtutis, qui est in potestate
nostra, 22. q. 42. 3. ad 3

10 Est tantum corum, qui
non habentura sperante, 22. q.
7. 8. ad 2. & 9. ad 1

11 Spes, & præsumptio sunt
de malo abusive pro inordina-
to timore, 22. q. 21. 3. ad 1

12 Spes directe respicit pro-
prium bonum, non autem bo-
num alienum, quia significat
motum. Motus autem semper
est ad proprium terminum pro-
portionatum mobilis, 22. q. 17.
3. c.

13 Sperare licet in homine,
ut in causa secundaria, non au-
tem ut in causa principali, sed
tantum in Deo, 22. qu. 17. 4. o. &
5. c. & q. 25. 1. ad 3

14 Proprium, & principale
objectum spei virtutis est beatitu-
dine eterna; secundarium au-
tem sunt alia bona, 22. qu. 17.
2. 4. o. & 5. c. ad 1. & q. 18. 2. c.
ad 3

15 Spes est de beatitudine,
ut de ultimo fine, sed est de
gratia, ut deducente ad finem,
22. q. 65. 2. ad 1. & 2. o.

16 Spes absolute est tantum
de bono proprio; sed ut præ-
supponit amorem, potest ali-
quis.

quis alteri sperare vitam æternam, 12. q. 17. 3. c. & q. 18. 2. ad 3. & 3. ad 2. & 3. q. 7. 4. ad 3.

17 Nec est in beatis, 12. q. 67. 4. 5. o. & 22. q. 18. 2. o. & 3. c. & q. 29. 1. ad 3.

18 Nec est in damnatis, sed tantum in viatoribus hic, vel in purgatorio, vel in limbo patrum, 22. q. 18. 3. o.

19 Est subjective in potentia appetitiva, non autem in cognoscitiva, 12. q. 40. 2. o. & 22. q. 18. 1. c.

20 Est in irascibili subjectivo, 1. q. 59. 1. ad 2. & 12. q. 23. 1. 2. c. & q. 40. 1. b. & c. ad 3.

21 Spes virtus est subjective in voluntate, 1. q. 50. 4. ad 3. & q. 82. 5. ad 2. & 21. q. 18. 1. o. & 3. d. 26. q. 1. s. o. & q. 23. 1. c. & Verit. 15. 1. ad 5. & Virt. q. 1. c. fin. & ad 12. & q. 4. 2. o.

22 In brutis est spes, passio, & desperatio, 12. q. 40. 3. o. & 3. d. 26. q. 1. 1. c.

23 Aliquid est causa spei duplicita, sc. faciendo aliquid esse possibile, ut dicitur, fortitudo, & omne augens potestatem hominis; vel faciendo estimationem de possibili, ut doctrina, & persuasio; sed experientia est causa spei utroque modo, licet sit causa defectus eius tantum secundo modo, 12. q. 40. 5. o. & q. 42. 5. ad 1. & qu. 45. 3. c.

24 Stultitia, & experientia sunt cause spei per accidens, removendo scientiam, qua vere estimatur aliquid non esse possibile, 12. q. 40. 5. ad 3. & 4. c. fin. & ad 3.

25 Juventus est causa spei, quia parum habet de præterito, & memoria, & multum de futuro, & multis spiritus, ideo cor ampliatur, & sunt amissi, sed parum experti, 12. q. 40. 6. o.

26 Senes deficiunt spe propter experientiam, qua facit estimationem impossibilis, 12. q. 40. 5. ad 2.

27 In ebris sunt duas causae spei, sc. inconsideratio, & caliditas, & multiplicatio spirituum propter vinum, 12. q. 40. 6. o. & q. 45. 3. c.

28 Spes quoad rem speratam

est ex gratia, & meritis, sed quoad habitum est tantum ex gratia, 22. q. 17. 1. ad 2.

29 Praefupponit merita in proposito, non autem in actu, 12. qu. 62. 4. ad 2. & qu. 65. 4. c. & 4. 1. ad 3.

30 Semper procedit ex gratia vel habita, vel expedita, non autem semper ex habita, 22. q. 62. 4. ad 2.

31 Spes praefupponit amorem, & desiderium rei sperata, 22. q. 128. ad 6.

32 Per se adjutum operationem dupliciter, scilicet ratione obiecti, & ratione effectus, scil. delegationis, 12. q. 49. 8. o.

33 Spes addit supra desiderium quandam conatum, & elevationem animi ad consequendum bonum arduum, 12. qu. 21. 1. c. & q. 46. 1. c.

34 Praecedit gaudium, & caufat illud, 12. q. 15. 1. o.

35 Spes facit inhætere Deo, ut principio beatitudinis, fides autem, ut principio cognoscendi veritatem, charitas vero propter scipium, idem distinguitur realiter, 22. qu. 17. 6. o. & q. 23. 6. c.

36 Spes & fides de subiectis humana potestati non sunt virtutes, sed de iis quæ sunt supra facultatem naturæ humanae, & excedunt omnem virtutem humani proportionatam, 12. q. 62. 3. ad 1.

37 Spes directa respicit proprium bonum, non autem alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobilis; sed amor est directa ad alium, quia est unius amantis ad amatum, & unius est distinctiorum, 22. qu. 17. 3. c.

38 Spes proprie est tantum de bono, nisi forte abusive, timor autem est tantum de malo, 12. qu. 23. 1. c. fin. & q. 40. 1. c. & 4. ad 1. & qu. 52. 5. ad 1. & q. 67. 4. ad 2. & 22. q. 21. 3. ad 1. & d. 26. q. 1. 3. c.

39 Spei contrarietatem desperationem secundum accessum & recessum a bono; timor autem secundum contrarietatem boni & mali, 12. q. 40. 4. o. & q. 45. 1. ad

1. ad 2. & 22. q. 128. ad 6. & q. 139. 6. ad 2.

40 Spes est tantum de futuro, sed habitum est de praesenti, 12. q. 40. 1. c.

41 Est tantum de arduo, sed desiderium, & concupiscentia de bono absolute, 12. q. 25. 1. c. fin. & q. 40. 1. o.

42 Est tantum de possibili, desperatio autem de impossibili, 12. q. 23. 1. c. fin. & q. 40. 1. c. & ad 3.

43 Spes virtus est circa arduum divinum, non autem magnanimitas, sed circa humandum, 22. q. 17. 5. ad 4.

44 Spes recipit arduum afferendum auxilio alterius, sed magnanimitas ut aliiquid sua potestatis, scil. operationem magnorum, 22. q. 17. 5. ad 4.

45 Expeditio spei dicit respectum ad auxilium Dei, sive sperationem ditterior, sive non, non autem dicit dilatationem, sicut expectatio longanimitatis, 22. q. 17. 5. ad 3.

46 Spes est de principaliori bono, quam concupiscentia, & desiratio taurus, quæ sunt vehementiores, & naturaliores, 22. q. 141. 7. ad 3.

47 Spes & desperatio præsupponit desiderium, 12. qu. 40. 1. c. & 4. ad 3. & 7. c. & qu. 41. 2. ad 3.

48 Spes est media inter præsumptionem & desperationem, 12. q. 64. 4. ad 3. & 22. qu. 17. 5. ad 3.

49 Amor non habiti præsupponit spem, & spes desiderium; ideo spes est media inter utrumque, 12. q. 40. 1. c.

50 Spes est prima passio irascibilis, secunda desperatio, tercua timor, quartu audacia, quinta & ultima ira, 12. q. 23. 1. c. & q. 25. 3. o.

51 Est nobilior virruti bus moralibus quoad objecum, scilicet Deum, non autem quoad modum, sed converso, 12. q. 67. 4. ad 1.

52 Sicut se habet fides ad magnanimitatem, sic & timor ad fortitudinem, 22. q. 129. 7. c.

53 Fides absolute est prior spe, 12. q. 62. 4. c. & 22. q. 47. 7. c. ad 2. & q. 27. 6. ad 2. & 7. o.

573

54 Spes est prior fide, non ita esse, sed in proposito; ideo spes dicitur introducere ad fidem, 22. q. 4. 7. ad 2.

55 Spes & timor ducent ad charitatem per modum cuiusdam dispositionis, 22. q. 27. 3. c. ad 3.

56 Spes est prior charitate via generationis, sed ordine perfectionis est e converso, 12. q. 62. 4. o. & qu. 65. 1. ad 2. & 22. q. 17. 8. o.

57 Spes & tribuli producti sunt simul cum aliis plantis, sed non suflent nocivi ante peccatum, 1. qu. 69. 2. ad 2. & 22. q. 164. 2. c. ad 1.

58 Spiratio activa est eadem numero in Patre, & Filio, 1. q. 36. 3. ad 1. & ad 2. & 4. ad 1.

59 Pater & Filius sunt duo spirantes, sed unus spirator, 1. q. 36. 4. ad 7.

60 Spiritualis substantia dicitur esse in loco dupliciter, scilicet vel per applicationem virtutis limitata, ut angelus, vel non limitata, ut Deus, 1. q. 52. 1. c. princ.

61 Substantia incorporeis non est totalitas quantitatis per se, nec per accidentem; nec totalitas secundum perfecionem rationem essentia, 1. qu. 8. 2. ad 3.

62 Spiritus nomen videtur esse sumptum a respiratione animalium, 1. q. 36. 1. c.

63 Spiritus dicitur sextupliciter, sc. aer vel ventus, corpora beatorum, anima beatorum, virtus imaginativa, mens, & Deus, 1. q. 41. 3. ad 4.

64 Spiritus ut nominat subtilitatem naturæ, est commune tribus personis, sed dupliciter convenit tantum Spiritui sancto; primo quidem ex ipsa communitate ejus quod dicitur Spiritus sanctus; secundo vero ex propria significacione: nam nomen spiritus in rebus corporis impulsione, & motionem significare videtur; statim enim & ventus spiritum vocamus. Est autem proprium amoris, quod moveat, & impellat voluntatem amantis in amato. Sanctorum autem illis rebus attributum,

qui in Deum ordinantur. Quis igitur persona divina procedit per modum amoris, quo Deus amat; ideo convenienter Spiritus sanctus & amor & persona hujusmodi nominatur, 1. q. 26. 1. o.

4 Spiritus sanctus, in vi diu-
num dictum est, est commune
toti Trinitati; sed in vi unius
dictiois, est proprium nomen
terris personae ex usu ecclesie,
duplici ratione, sc. ex ipsa com-
munitate eius quod dicitur Spiritus
sanctus, & ex propria si-
gnificatione spiritus & amoris,
2. q. 26. 1. o. & 22. q. 14. 1. c.

5 Et ponitur pro relativio,
non ex nomine, sed ex usu
ecclesie, nisi sit spiritus, 1. q.
26. 1. ad 2.

6 Spiritus sanctum esse, non
est creaturam, sed Deum, pro-
batur multipliciter, 1. q. 27. 1. c.
& q. 41. 3. c. ad 4.

7 Spiritus sanctus subito ad-
venit mentibus hominum, 12.
q. 113. 7. b.

8 Spiritus Domini in scri-
ptura non nisi pro spiritu san-
cto confuevit poni, qui aquis
superferri dicitur; non quidem
corporaliter, sed sicut voluntas
artificis superferunt materi-
as, quam vult formare, 1. q.
64. 3. ad 3. & ad 4. & q. 66. 1. ad
5. & q. 74. 3. ad 4.

9 Pater & Filius sunt unum
principium Spiritus sancti uni-
tate notionis communis, 1. q.
35. 2. c. & q. 36. 4. o.

10 Grati communiter dicunt,
Spiritum sanctum esse imagi-
nem Patris & Filii, non autem
Latini, 1. q. 35. 2. c. ad 1.

Sponsam auferens propriam
per vim excofatur a criminis
raptus, licet peccet violentiam
inferendo, 22. qu. 134. 7.
ad 4.

1 Sponsalia sunt futurarum
noptiarum promissio, suppl.
q. 41. 1. o.

2 Homo potest in fine primi
septennali sponsalia contrahere,
sicut in fine secundi mari-
rimonium contrahere, ac reli-
gionem ingredi, & in fine ter-
tii civilitate se obligare, suppl.
q. 43. 2. o.

3 Dirimuntur sponsalia & cō-

quis ad religionem configerit,
& cum alter conjugum cum
altero matrimonio contrahit
per verba de praesci; aliter
eriam dirimuntur variis casibus
secundum iudicium ecclesie,
suppl. q. 43. 3. c.

State significat positionem
naturalē hominis cum im-
mobilitate, 12. q. 183. 1. o.

1 Status proprius pertinet ad
libertatem, vel servitutem in
temporalibus vel spiritualibus,
quia significat immobilitatem;
& obligationem persona ho-
minis, 22. qu. 183. 1. o. &
4. c. & qu. 184. 4. c. & qu. 186.
6. c.

2 Officium dicitur refugiu-
mus, gradus autem secundum
ordinem superioritatis, status
vero requirit immobilitatem
in conditione personæ, 22. qu.
183. 1. ad 2. & 3. o.

3 Diversitas statuum & offi-
ciorum est in ecclesia, quia per-
tinet ad perfectionem ejus, ad
necessitatem operari ejus, ad
dignitatem, & ad pulchritudi-
nem ejus, 22. q. 183. 2. 3. o.

4 Status naturæ humanae du-
plex, scilicet naturæ integræ,
& naturæ corruptæ, 1. qu. 94.
2. c. & 22. qu. 14. 2. c. & qu.
109. 2. 8. c.

5 Status hominum triplex,
sc. veteris legis, novæ legis,
& patriæ, 12. q. 161. 1. c. &
103. 3. c. & q. 106. 4. ad 1. &
q. 93. 3. 2. c. fili.

6 Status hominis quadruplex,
sc. a principio usque ad
septimum annum, secundus a
septimo anno usque ad quar-
todecimum, tertius a quar-
todecimo anno usque ad vigi-
mum primum, & quartus deca-
eps. In primo statu nulli con-
tractui homo aptus est; in se-
condo aliqui defuturo, non per-
petuo; in tertio aliqui erant
perpetuo quod propriam per-
sonam; sed in quarto aliqui
quod omnia, etiam exteriora,
22. q. 24. 9. c.

7 Status naturæ humanae se-
cundum corpus, triplex, scilicet
corporalis, animalis, & spiri-
tualis. Et status secundum ani-
mam quadruplex, scilicet ante
peccatum, post peccatum, ante
gra-

S T
gratiam, sub gratia, & in glo-
ria, 3. q. 53. 2. c. fn.

8 Status animæ distinguitur
dupliciter, sc. secundum diver-
sum modum essendi secundum
naturam, scil. animæ separata
& conjuncta, & secundum id-
restitutam naturæ, & corru-
ptionem, 1. q. 94. 2. c.

9 Status vita spiritualis tri-
plex, sc. incipientium, profi-
cientium, & perfectorum, 22. q.
21. 9. o. & q. 183. 4. o.

10 Status post hanc vitam du-
plex, scilicet ante resurrec-
tionem universalem, & post, 12. q.
67. 1. ad 3.

11 In statu gloria nihil erit
figurale ad cultum Dei perti-
nens, sed solum gratiarum a-
gio, & vox laudis, 12. q. 101.
2. c. & qu. 103. 3. c. & 22. q. 13.
8. c.

12 Status mundi potest va-
riari dupliciter, scilicet secun-
dam diversitatem legis, & se-
cundum diversos gradus perfe-
ctionis sub eadem lego, 12. qu.
106. 4. c.

13 Christus secundum aliud
fuit in triplici statu, scilicet in-
nocentia, peccati, & gloria, 3.
q. 13. 3. ad 2.

1 Statutum negativum de-
non fienda re spirituali, nisi
dentur tot, est illicitum, &
simoniacum. Unde illicita es-
set ordinatio, si in aliqua ec-
clesia statueretur, quod non
feret processio in funere ali-
cuius, nisi solveret certam pec-
uniam quantitatem. Non au-
tem statutum affirmatum,
scil. quod res spirituali fiat,
si tot derit; quia primo mo-
do per tale statutum præclu-
deretur via gratis officium pie-
taris aliquibus impendendi,
non autem secundo modo;
quia per hoc non præcludere-
tur via illud alii exhibendi.
Et prima ordinatio habet spe-
ciem exactiæ, secunda au-
tem habet speciem gratuitæ re-
compensationis, 22. qu. 100. 3.
ad 2.

2 Si aliquod de se repugnat
statutum habet adiutoriæ, non
potest voluntate humana fieri
iustum; puta si statutor quod
licet furari, vel adulterium
gra-

S T
committere, 22. qu. 57. 1. ad 1.
1 Stella secundum Ptolema-
ium moventur in suis sphæris,
non autem secundum Aristote-
lem, 1. q. 70. 1. ad 3.

2 Stella apparet Magis in
naturitate Christi non fuit de
cœlis, sed fuit Spiritus sanctus,
vel angelus in illa specie, vel
probabilis de novo creata,
non in cœlo, sed in aere vici-
no terra, quintuplici ratione.
Primo, quia nulla alia stella
hac via incedit. Hac enim jacet
Iudea ad Persidem, unde Ma-
gi venerunt. Secundo apparet
hoc ex tempore. Non enim ful-
lum apparet in nocte, sed e-
stiam in meridiem. Quid non est
vitrutis stellæ, sed nec etiam
luna. Tertio, quia quandoque
apparetur. Quarto, quia quando-
que occultabatur. Quinto, quia
non habebat continuum mo-
tum, sed cum oportebat ire
magis, ibat; quando autem o-
portebat stare, stabat. Quinto,
quia sursum manens partus
virginis demonstrabat; & de-
orsum descendens, hoc facie-
bat, 3. q. 36. 7. o.

Stipendia principum sunt
redditus corum, 22. qu. 63. 7.
corp. corp.

Struthio significat militantes
Deo, & negotiis secularibus
se implicantes, 12. qu. 102. 6.
ad 1. c. 2. fn.

1 Studiostatis nomen des-
ervatur ad omnes virtutes, in-
quantum cognitio prudentia
ad eas pertinet, 22. qu. 166. 2.
ad 1.

2 Studiostatis est virtus, cu-
jus principialis materia est co-
gnitio, secundum autem alia,
22. q. 166. 3. c. & q. 167. 0.

3 Et est virtus moralis, quia
principaliter refrigerat, & mode-
ratur appetitum cognoscendi.
Sed per accidens impellit con-
tra laborem studii, 22. q. 166. 2.
0. & q. 167. 1. c.

4 Non est directe circa co-
gnitionem, sed circa appeti-
tum cognitionis acquirenda,
22. qu. 106. 2. c. ad 1. & qu. 22.
167. 1. c.

5 Opponitur curiositatib, 22.
q. 166.

qu 160. 2. c. & q. 165. princ. & q. 166. princ.

2 Studium importat vehementem applicationem mentis ad aliquid, & principiter ad cognitionem, secundario autem ad ea, in quibus homo per cognitionem dirigitur, 22. q. 166. 1. c.

2 Studium sapientiae summe commendatur, 22. q. 188. 1. c.

1 Circa studium contingit per accidentem quadrupliciter curiositas, superbia, & alia virtus; licet omnia studium secundum se sit bonum, scilicet uno modo in quantum per studium minus utile retrahuntur aliqui a studio, quod eis ex necessitate incumbit. Alio modo in quantum fudet aliquis addiscere ab eo, a quo non licet. Tertio quando homo appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet ad cognitionem Dei. Quarto modo in quantum aliquis fudet ad cognoscendam veritatem supra proprii ingenii facultatem; quia per hoc homines de facili in errores labuntur, 22. q. 167. 1. c.

4 Studium, & curiositas dicuntur pertinere ad carnem, vel ad avaritiam, ratione cognitionis eorum ad qua illae inclinant, 22. q. 166. 2. ad 2. & ad 3.

1 Stultitia dicitur a stupore, quia stultus est, qui propter stuporem non moveatur, 22. q. 46. 1. 2. c.

2 Stultus præcipue videtur, quia deficit in summa iudicij, scilicet secundum altissimam causam, non autem si deficit circa aliud modicum, 22. q. 46. 1. ad 1. & 2. c.

3 Stultitia importat hebetudinem senius spiritualis; fatuitas autem totalem privationem eius. Ideo prima opponitur contrarie sapientie, secunda vero privative, 22. q. 8. 6. ad 1. & q. 46. 1. o.

4 Duplex, sicut sapientia duplex, scilicet mundi, & Dei. Prima sapientia decipit, non autem secunda, 22. q. 46. 1. ad 2. & ad 3. & q. 113. 1. ad 1.

5 Non moveri injuriis, eo quod terrena non sapiant, pertinet ad stultitiam mundi. Si vero ex stupore, pertinet ad stultitiam simpliciter, 22. q. 46. 1. ad 4.

6 Stultitia ex immersione sensus in terrenis est peccatum, non autem si ex defectu naturali, ut in amentibus, 22. q. 46. 2. o. & 3. c.

7 Opponitur preceptis de contemplatione veritatis, 22. q. 46. 2. ad 2.

8 Est filia luxuriae, continet odium Dei, & desperationem futuri faculi, quia fadidunt Deum, & dona ejus, 22. q. 46. 3. o.

9 Stultitia ex impedimento corporali caufatur ex ira; ex luxuria vero, in quantum est ex immersione sensus in terrenis, 22. q. 46. 3. ad 3.

10 Hebreto, stultitia, ignorantia, & precipitatio differunt, quia prima opponitur intellectui, secunda sapientie, tertia scientie, & quarta conuersio, 22. q. 8. 6. ad 1.

Stultilogium significat versam sententiam verborum, per quae quis praefert delectationes luxuriae aliis bonis, 22. q. 153. 5. ad 4.

1 Stupor caufatur ex insoluta imaginatione, 22. q. 45. 4. c. fin.

2 Admiratio est principium philosophandi, sed stupor est impedimentum philosophicas considerationis, quo timetur judicare in praetenti, & inquirere in futuro, 22. q. 41. 4. c. fin. ad 5.

1 Stuprum est illicita virginis defloratio sub cura parentum, 22. q. 154. 1. c. & 6. o.

2 Est deformis ex duplice injury fibi annexa, scilicet virginis seducta, vel vi oppressa, & patris. Et secundum legem reus tenetur satisfacere utriusque, 22. q. 154. 9. ad 3.

3 Filia sacerdotis etiam non nupta, deprehensa in stupro, lapidabatur in veteri testamento, in aliis autem tantum nupta, 22. q. 29. 1. ad 4.

1 Subiectio quilibet res pertinet ad suum superiorum,

12. q. 9. 1. c. & 22. q. 81. 7. c.

2 Movens necessario caufatur in mobili totaliter ei subiecto, non autem in aliis, 12. q. 82. 2. ad 2. & 22. q. 83. 1. c.

3 Subiectio mulieris ad virum inducita est in peccatum, non est per modum servitutis, sed gubernationis, 22. q. 164. 2. c. ad 1.

4 Omnia sunt nunc subiecta Deo & Christo secundum potestatem, sed post iudicium per finalem impletione voluntatis ejus, 3. q. 20. 1. ad 4. & q. 59. 4. ad 2.

5 Prima subiectio hominis ad Deum est per fidem, 22. q. 16. 2. c.

6 Homo dicitur esse Dei duplicitate, scilicet per subiectum potestatis ejus, & per unionem charitatis. Secundum deficit per peccatum, non autem primum, nec alio modo, 3. q. 48. 4. ad 1.

7 Subiectio Christi & cuiuslibet aliquid hominis ad Deum triplice, scilicet secundum gradum bonitatis, potestatem, & obedientiam, 3. q. 20. 1. o.

8 Christos fuit subiectus sibi secundum naturam humanam, non autem secundum naturam divinam, nec secundum aliam personam, 3. q. 20. 1. o.

9 Omnia quae ponunt subiectio, vel minorationem Christi intelligentior secundum naturam assumptum, vel ad commendationem principii in Patre, 1. q. 42. 4. ad 1. & q. 43. 7. ad 1.

1 Stuprum duplex, scilicet subiectum infestationis, & subiectum scibile, 1. q. 217. 1. c.

2 Subiectum est causa effectiva proprie passionis, quia proprium fuit a subiecto, 1. q. 77. 6. ad 3.

Comparatio motus irascibilis, & concupisibilis, quantum ad subitationem, 22. q. 156. 4. c.

Substantatio & irrisio copervent in fine, sed differunt in modo; quia prima fit naso rugato, secunda vero fit ore, id est in verbo & cachinnis, 22. q. 75. 1. ad 1.

577
actus est subiectare, id est per se existere, 1. q. 29. 2. c.

2 Omnis subiectus est tantum unum numero, 1. q. 41. 6. c. & q. 44. 1. c. & q. 54. 1. c. & q. 75. 7. c.

3 Subiectus ut nominatur nomine intentionis, dicitur suppositum. Si autem nomine rei, dicitur subiecta, in quantum subiecta, in quantum naturae communi supponitur: sed ut substat accidentia, dicitur substantia vel hypostasis; & in quantum rationalis, dicitur persona, 1. q. 29. 2. c.

4 Subiectare convenit Deo ratione ejus ad quod significandum nomen imponitur, scilicet se esse, non autem ratione ejus a quo nomen imponitur, scilicet, nisi secundum quod essentia subest ipsi secundum rationem, 1. q. 14. 1. ad 1. & q. 29. 3. ad 3. & q. 39. 1. ad 3.

5 Omne quod est in Deo subiectum; & tamen ibi non sunt nisi tres subiectentes, 1. q. 30. 1. ad 2. & 2. c. & q. 34. 2. ad 1.

6 Sicut dicimus in divinis tres personas, vel tres subiectas, sic Graeci dicunt tres hypostases, non autem tres substantias, propter errorum, 1. q. 29. 2. ad 3. & q. 30. 1. c. ad 1.

1 Substantia dicitur dupliciter, scilicet essentia, quidditas, & suppositum, 1. q. 29. 2. c. & 1. q. 2. 6. ad 3.

2 Substantia, subiecta, & essentia distinguuntur secundum triplicem actum, scilicet substat, subiectare, & esse, quorum esse est communis omnem enti; sed substat & subiectare est communis tantum substantie, 1. q. 29. 2. c.

3 Substantia est res habens quidditatem, cui debetur esse per se, & non in alio, scilicet subiecto, 1. q. 3. 5. ad 1. & 3. q. 77. 1. ad 2.

4 Per se existere, non est definitio substantiae, quia per hoc non demonstratur quidditas eius, quae non est sicut esse, 1. q. 3. 5. ad 1.

5 Nulla pars integralis potest dici substantia prima, vel

578 S U
hypostasis, i. quæst. 19. i. ad's
6 Omne quod est per se in
predicamento substantia, est
compositum ex esse, & essen-
tia, non autem ex materia &
forma, i. q. 3. 5.c.

1 Subtilitas est proprietas
corporis gloriose per eum sum
spiritualis potentia, suppl.

q. 82. 1.o.

2 Nullo modo competere
poterit corpori gloriose, ut
ratione sua subtilitas possit
esse simili cum corpore non
glorioso, nisi ex operatione
divinae virtutis, quia tolleret
id quo impeditur, ne cum
corpore gloriose esse posset,
suppl. q. 83. 2.c.

3 Fatendum est miraculose
fieri posse, ut duo corpora
sint in eodem loco, suppl.
q. 83. 3.c.

4 Divina virtute fieri posset
ut duo corpora gloriose essent
similis, suppl. q. 83. 4.c.

5 Necesitas existendi in æ-
quali loco tolli non potest a
corpore gloriose ex sua subtri-
litate, suppl. q. 83. 5.c.

6 Corpora gloriose sunt pal-
pabilia, suppl. q. 83. 6.c.

1 Successio est in succeden-
tibus, sicut ordo in ordinatis,
3. q. 75. 4. ad 1

2 Conversio eucharistiae non
ponit aliquem auctum imperfe-
ctum, sed ponit successiōnem,
cuius relatio secundum remēst
in pane, non autem in corpo-
re Christi, nisi secundum ra-
tionem, 3. q. 75. 4. ad 1

3 In damnatis est poenarum
successio. Sed gloria sanctorum
est sine successione, 12. q.
67. 4. ad 2. & 22. q. 18. 2. ad 1

Sufficiens per se duplex, sc.
non recipiens additionem: bo-
ni, ut Dens, & continens o-
mnia necessaria, ut beatitudi-
3. q. 26. 1. ad 1. & 12. q. 3. 2. ad 2.
& 3. ad 2. & q. 4. 7. ad 2

1 Suffragia peccatoris pro-
funt mortuis ex opere operato
in persona eius, sed eriam ex
opere operato in persona Ec-
clesiae; vel ex opere operan-
tis, licet magis profunt suffra-
gia bonorum, 3. q. 82. 6.c.

2 Non potest opus unius al-
teri prodeſte per viam meriti,

ad statum beatitudinis confe-
quendū, sed per viam ora-
tionis, suppl. q. 71. 1.c.

3 Cum charitas nunquam
excidat, opera virorum mor-
tuorum profunt ei pro quo fin-
galariter sunt, quam que sunt
pro eo, & communiter pro
aliis: in quantum vero acci-
piunt ut valent ex virtute
charitatis, tantum singulis
profunt, si pro uno tantum
sunt, sup. q. 71. 1.c.

4 Suffragia a peccatore fa-
cta, quantum ad opus operans,
ratione sui mortuorum non pro-
funt, ratione vero alterius, si-
te totius Ecclesie personaem
gerat, five agat ut instrumen-
tum, eis profunt; sed semper
profunt ratione operis operati,
suppl. q. 71. 3.c.

5 Suffragium, quod pro mor-
tuis fit, facienti prodest, quan-
tum attinet ad vitam eternam,
sed in quantum est expiatorium
poenae, ut fiat satisfactio, nul-
lo modo prodest, suppl. q. 71.
4. corp.

6 Cum in inferno nulla sit
redemptione, suffragia non pro-
funt dannatis, suppl. q. 71. 5. o.

7 Suffragia vivorum auxilio
sunt iis, qui in purgatorio de-
tentur, cum opera unius pos-
sunt valere alteri ad satisfaci-
endum, suppl. q. 71. 6.c.

8 Cum per suffragia vivo-
rum statu mortuorum murari
non possit, illa pueris in limbo
existentibus non profunt,
in quibus oportet, ut statu
mutaretur, quantum ad meri-
tum essentialis premii, suppl.
q. 71. 7. o.

9 Cum sancti in Coelo mul-
lius rei indigent, non juvan-
tur per nostra suffragia, suppl.
q. 71. 8.c.

10 Convenienter August. po-
suit tria præcipua subdia vi-
vorum pro mortuis, eucharis-
tiam, eleemosynam, & ora-
tionem, suppl. q. 71. 9.c.

11 Simpliciter & directe in-
dulgentia non profunt mor-
tuorum, sup. q. 71. 10.c.

12 Non per se, sed per acci-
dens cultus exequiarum defun-
tis prodest, sup. q. 71. 11.o.

13 Suffragia pro uno defun-
to facta alii profunt ratione
charitatis, ratione vero inten-
tione magis ei pro quo sunt,
imo soli, si solum ratio dimi-
nis

S U
fonis poena habeatur, suppl.
q. 71. 12.c.

14 Suffragia in quantum sunt
satisfactio ex intentione fa-
cientis translata in mortuos
magis profunt ei pro quo fin-
galariter sunt, quam que sunt
pro eo, & communiter pro
aliis: in quantum vero acci-
piunt ut valent ex virtute
charitatis, tantum singulis
profunt, si pro uno tantum
sunt, sup. q. 71. 13. o.

15 Quantum attinet ad velo-
ciorem absolusionem poenae,
plus valent specialia & com-
munia suffragia simul quam
commonia tantum; quantum
vero speiat ad finali poena
liberationem, aque valent
commonia solum suffragia, at-
que specialia & communia sim-
ilarum, sup. q. 71. 14. c.

16 Summum malum non da-
tur, i. q. 39. 3. o. & q. 103. 7. ad
1. & 22. q. 172. 6.c.

17 Summum & infinitum in
vita humana potest accipi di-
pliciter, scil. per comparationem
statu ad statu, tam in
spirituali vita, quam in facu-
lari, vel per comparationem
graduum, qui sunt perfectio
unius hujus, 22. q. 189. 1. ad 2.

1 Super. significat tria, sc.
directum statu, juxta, & post,
12. q. 89. 2. ad 1

1 Superbia dicitur dupliciter,
scil. ut supergreditur regulam
rationis, & quilibet excessus;
prima semper est mala: secunda
vero quandoque est bona,
22. q. 162. 1. ad 1

2 Superbia dicitur tripliciter,
scil. inclinabilitas ad super-
biendum, ex debilitate natura-
riæ, vel corruptione fomitis
actualis; elatio contra præcep-
tum, vel inordinatus appetitus
excellentiæ in quaunque
re; & tertio inordinatus appetitus
excellentiæ, cui debetur
honor & reverentia; prima
est initium vel radix omnis
peccati; secunda est generale
peccatum; tertia vero est pec-
catum speciale, & est unum de
septem capitalibus, 12. q. 84. 2.
& 22. q. 162. 2. 8. o.

3 Genus duplex superborum,
scil. effarentium se supra alios,

S U
& arrogantis sibi aliiquid su-
pra se, 22. q. 33. 5. c.

4 Superbia proprie est inor-
dinatus appetitus excellentiæ,
qui debetur honor & reveren-
tia. Vel superbia proprie respi-
cit defectum subiectonis homi-
nis ad Deum, secundum
id quod est sibi præsumum fe-
cundum divinam regulam vel
mensuram, 12. q. 84. 2. o. & 22.
q. 77. 5.c. & q. 132. 4. c. & q. 162.
1. o. & 2. 2. c. & 4. 5. c.

5 Superbia magis est in ap-
petitu excellentiæ, quam in
satisfactio, 22. q. 162. 3. o.

6 Species superbiae sunt qua-
tuor, secundum Gregor. sc. vel
cum aliquis existimat bonum
quod habet ab alio, ac si habe-
ret a seipso efficienter, vel me-
ritorie; vel cum aliquis attribui-
bit sibi maius bonum quam
habeat; vel prout excellentior
aliquis redditur ex hoc quod
bonum aliquod excellentius
ceteris possidet, & si alios
despedit, singulariter vult vi-
deri, 22. q. 162. 4. o

7 Excusatio peccati perti-
net ad tertiam species super-
biae, præsumptio vero ad quar-
tam, 22. q. 162. 4. ad 3

8 Gradus superbiae sunt duo-
decim secundum Bernardum,
oppotui duodecim gradibus
humilitatis, scil. curiositas,
per quam aliquis curiose ubi-
que & inordinate circumspicit;
levitas mentis, per quam
scilicet homo superbe se haberet
in verbo: inepta latititia, qua
homo est facilis & promptus
in rifi: jactantia, non tacens
usque ad interrogacionem: sin-
gularitas, per quam scilicet aliis
volet appa-
rire: arroganta, per quam
scilicet homo se alios præferet:
præsumptio, per quam aliquis
reputat se sufficiens ad ma-
jora: defensio peccatorum:
simulata confessio, per quam
scilicet aliquis non vult tubi-
re prenam pro peccatis, qua
simulata confitetur: rebellio
despicere obediens: libertas,
per quam scilicet homo delectatur
libere facere quod vult: pec-
candi consuetudo, quampli-

B b 2 cat

580 S U
cat Dei contemptum , 22. qu.
162. 4. & ad 4

9 Superbia proprie semper
est peccatum , 22. q. 162. 7. o.

10 Secundum se est speciale
peccatum ratione specialis ob-
jeti , sed est peccatum gene-
rale secundum redundantiam
duplicem , sc. finis . & contem-
ptus legis , 22. q. 162. 7. o. 5. ad
1. & s.c.

11 Superbia secundum genus
suum est peccatum mortale
præter actus eius imperfectorum ,
idest fine consensu deliberato ,
22. q. 162. 5. o.

12 Est gravissimum omnium
peccatorum ex parte aversio-
nis , non autem ex parte con-
versionis , 22. qu. 162. 6. o. &
7. ad 4

13 Est initium omnis peccati
ex parte aversiois , concipi-
scientia vero ex parte conver-
sionis , 12. q. 84. 2. c. ad 3

14 Est initium omnis peccati
non actu , sed aptitudine , 22.
q. 162. 6. o. & 5. ad 1. & 7. ad 1

15 + Superbia & avaritia in
quantum sunt specialia pecca-
ta sunt radices omnium pecca-
torum , 12. q. 84. 1. c. ad 2. & 2.
c. & 22. q. 117. 2. ad 1

16 Superbia est primum om-
nium peccatorum , & princi-
pium eorum , 22. q. 162. 7. o.

17 Est regina omnium vicio-
rum , 12. q. 84. 4. ad 4. & 22. q.
132. 4. c. ad 1. & q. 153. 4. ad 2.
& 162. 8. c.

18 Superbia inordinate appetit
excellentiam , sed inanis
gloria manifestationem ejus ;
ideo non sunt idem , sed prima
causa secundum , 22. q. 1. 2. 4.
c. & 0. 162. 7. ad 4

19 Superbus anhe'at , ad su-
perabundantem toritudinem ;
ideo vult videri audax , 22. q.
162. 7. ad 5

20 Superbia oponitur magna-
nitatem secundum excessum , in quantum tendit ad
magna inordinate ; sed dire-
ctius oponitur humiliati , in
quantum subiectum asper-
natur , 22. q. 162. 1. ad 3. & s.c.

21 Corrumpt solam humiliati-
tatem per directam contra-
rietatem , ceteras autem vir-
tutes corruptit per abusum , 1.

S U
q. 64. 5. ad 5. 6. & 22. quæst. 22.
ad 3.

22 Semper contrariatur di-
lectioni Dei , & aliquando di-
lectioni proximi , 22. qu. 162. 4.
ad 2

23 Est subjective in irasci-
bili , non solum sensitiva , sed
etiam in voluntate , 22. q. 162.
3. 0.

24 Homo superbivit de sci-
entia & potentia ; ideo convi-
etus est de ignorantia per ido-
latram , & de impotencia per
transgressionem legis , 12.
q. 89. 2. ad 3. & 6. c.

25 Superbia oritur ex vir-
tutibus per accidentem tantum ,
idei occasionaliter , 22. q. 162.
ad 3

26 Directe impedit cognitio-
nem practicam , non autem
speculativam , nisi indirekte ,
22. q. 162. 3. ad 1

27 Extolentia occulorem est
signum superbie , exclaudo-
re reverentiam , & timorem , 22.
q. 162. 2. ad 1

28 Deus permitit ruere in
luxuriam , ut liberet a super-
bia , 12. q. 79. 4. c. & q. 87. 1. ad
1. & q. 98. 2. ad 3. & 22. qu. 162.
ad 3

29 Remedium triplex contra
superbiem , scil. consideratio
propriæ infirmitatis , magni-
tudinis Dei , & imperfectionis
propriorum bonorum , 22. qu.
162. 6. ad 1

+ Superficies est proprium ,
& per se subiectum colorum ,
22. quæst. 56. 1. ad 3. & 3. q. 74.
2. c.

Superius habet similitudi-
nem cum inferiori , ut sol cum
igne , & in Deo est similitudo
omnium rerum ; & secundum
accidens potest esse aliquid si-
mile subiectis , similitudine ,
qua est inter causatum & cau-
sum , 1. q. 57. 2. ad 2

1 Superficies est quadam
protæctio infidelitatis , 22. q.
94. 1. ad 1. & q. 97. 4. c. & q. 100.
1. ad 1

2 Est vitium religioni oppo-
situm secundum excessum , 22.
qu. 93. 1. o. & q. 94. 1. c. & q.
95. 1. c. & q. 122. 3. c. & q. 138.
2. b.

3 Species ejus sunt quatuor ,
scil.

S U
sc. cultus Dei inordinate ,
idolatria , divinatio , & ob-
servatio vana , 22. q. 92. 2. o. &
qu. 94. 1. o.

4 Ad superstitionem perti-
net omnis idolatria , & omni-
nis accipio auxiliū dæmonum
ad aliquid faciendum vel co-
gnoscendum , 22. q. 95. 2. c.

5 Quicquid procedit ex so-
cieta demonum cum homi-
nibus , superstitionis est , 22.
q. 95. 1. b.

6 Omnis superstitionis oritur
ex aliquo pacto cum dæmoni-
bus inito , expreso vel tacito ;
ideo prohibetur primo prece-
pto , 22. quæst. 121. 2. ad 3. & 3.
4 corp.

Suppositio ponitur aliquan-
do in predicato tam confusa ,
quam determinata , 1. quæst. 36.
4 ad 4

1 Suppositum & natura dif-
ferunt in compositis , 1. quæst.
3. 3. c. & q. 29. 2. ad 3. & 3. q. 16.
5. ad 1

2 In divinis suppositum di-
citur , quasi sub alio possum ,
non quidem secundum rem ,
sed secundum modum signifi-
candi , quia ibi est res subfi-
ctens , 1. q. 39. 1. ad 3

3 In Deo suppositum & na-
tura sunt idem se , & differunt
secundum modum significandi ,
1. q. 3. 3. o. & 3. q. 2. 2. c.

4 Persona Filius Dei est sup-
positum nature humanae , 3. q.
16. 1. 2. c.

1 Sufficio vitium importat ,
quaे quanto plus procedit , est
magis vitiosa , 22. quæst. 60.
3. c.

2 Est opinio malis levibus
signis , 22. q. 60. 3. 4. c.

3 Gradus suffisionis triplex ,
sc. levis dubitatio , certa affi-
ratio , & condemnatio judi-
cialis : prima est peccatum ve-
niale , secunda est peccatum mor-
tale , si est de gravi ; tertia
est peccatum mortale , perti-
nens ad injuriam , 22. q. 60. 3. o.

4 Contingit tripliciter , sc.
ex propria malitia , ex odio ,
& ex experientia , 22. qu. 60. 3.
4. c.

5 Sustinere est difficilius tri-
pliciter , quam aggredi ; & im-
portat passionem corporis , &

T U
actionem animæ , 22. q. 123. 6.
ad 1. item ad 2

1 Sufraratio est ad separatio-
nem amicitia , detracatio vero
ad denigrationem famæ . Ideo
differunt fine , sed convenient
in materia & forma , scil. in
occulta maledictione , 22. qu.
74. 1. o. item quæstione 75. 1.
cor.

2 Est gravius peccatum de-
tracatio , & contumelia ,
qua amicitia est melior quo-
libet alio bono exteriori , 22.
q. 74. 2. o.

1 Suum dicitur alicuius , quod
ad ipsum ordinatur , 1. q. 21.
1. ad 3

2 Suum uniuscujusque dici-
tur , quod ei secundum pro-
portionis æqualitatem debe-
tur , 22. q. 58. 11. c.

Synagoga fiebat in diversis
locis ad doctrinam ; templum
autem tantum in uno loco , ad
sacrificium . Et utriusque succe-
dit Ecclesia . 22. q. 102. 4. ad 3

1 Synderesis non est poten-
tia , sed est habitus naturalis
primorum principiorum mor-
alium , 1. q. 79. 12. o. & 13. c.
fi. & ad 3. & 12. qu. 94. 1. ad 2.
& 22. q. 47. 6. ad 1. & ad 3

2 Actus synderesis est remo-
vere a malo , & inclinare ad
bonum , 1. q. 79. 1. c.

Synesis est virtus bene judi-
cativa de agibilibus secunda
legem commonem . Gnomæ
vero secundum altiora princi-
pia , scilicet juris naturalis ;
ideo est altior , 1. q. 22. 1. ad 1.
& 12. q. 57. 6. o. & 22. q. 48. c.
fi. & qu. 51. 3. 4. o. & quæst. 53.
2. c.

T

1 T Abernaculum Dei si-
gnificat Ecclesiam mi-
litantem , sed domus vel tem-
plum Dei significat Ecclesiam
triumphantem . 22. q. 102. 5. ad 2

2 Ratio tabernaculi in veter-
i legi & distinctio partium e-
ius & templi declaratur , 12.
q. 102. 4. o.

3 Totus status prioris taber-
naculi ordinabatur ad figuram
domini mortis Christi , 12. qu.
102. 4. ad 5

B b 3

Ta-